

AKSENTTI

10/2007-2008

13.5.2008

Tiedote Helsingin Konservatorion oppilaille, opiskelijoille, opettajille

Lämmintä ja aurinkoista kesää kaikille!

AKSENTTI

on Helsingin Konservatorion tiedotuslehti, joka ilmestyy tiistaisin noin joka toinen viikko..
Aksentti ilmestyy myös netissä www.konservatorio.fi > Lukuvuosi > Aksentti

SI SÄLTÖ	Sivu
Sisällysluettelo	2
AKSENTIN ILMESTYMINEN	3
YLEISTÄ	
Tulevan lukuvuoden aikataulu	3
Kesän aukioloajat	3
Lukukausimaksut alenevat	3
Musiikkileikkikouluun ilmoittautuminen	3
Valinta- ja pääsykokeet	3
Soitinlainat	3
Opintojen jatkaminen ja oppilaspaikan vahvistaminen lukuvuodeksi 2008-2009	4
Mupe-ilmoittautuminen	4
Soitonopetukseen ilmoittautuminen	4
Opintojen lopettaminen ja lukukausimaksun perintä	4
Täydentävän opetukseen hakeminen	4
Muuttuneet yhteystiedot	4
Todistukset ja lukuvuoden päättäjaisjuhla	4
Mihin tarvitaan opintokirjaa?	5
Kevään viimeinen musiikki-ilta	5
Fantastinen menestys!	5
REHTORI TIEDOTTAA OPETTAJILLE	
Infotilaisuus pääsykoelautakunnille 14.5.	5
Johtokunnan kokous	5
Päättäjäiset	5
Määrävuosikorotukset	5
SINEBRYCHOFFIN VARAUKSET ENSI LUKUVUODELLE	5
YLEISTÄ OPETTAJILLE	
Ensi lukuvuoden konsertit, oppilasillat ja muut tapahtumat, varaukset 2008-2009	6
Kysely tuntiopettajille ensi lukuvuoden tunneista	6
Vielä ehdit lunastaa liikuntaseteleitä	6
Uutta tietoa kamarimusiikinopetuksesta	6
Tietotekniikan opastusta opettajille	7
Musiikkilääketieteen symposium "Nuori muusikko"	7
Oppilasillat ja muut tapahtumat toimintakertomukseen	7
AMMATILLISEN KOULUTUKSEN OPI SKELI JOI LLE	
Kuvien käyttö julisteissa ja käsiohjelmissa	7
Ammatillisesta koulutuksesta k-2008 valmistuville	7
TULEVIA TAPAHTUMIA	8
KIRJASTO TIEDOTTAA	
Kesään ja kesän aukioloajat	8
Hankintaehdotukset	8
YHTEYSTIETOJA JA AUKIOLOAI KOJA	8
Kesän aukioloajat	8
NUOTTIEN LUKEMISESTA MUSIIKIN YMMÄRTÄMISEEN (vain nettisivuilla olevassa Aksentissa) teksti Mauri Viitala	9-13

AKSENTIN ILMESTYMINEN

Seuraava Aksentti

Seuraava Aksentti ilmestyy syyslukukauden 2008 alussa, viikolla 33. Aineistoa lehteen voi lähettää osoitteella seija.askolin@konservatorio.fi viimeistään pe 8.8.

Tiesitkö, että Aksentin voi lukea myös netistä www.konservatorio.fi > Lukuvuosi > Aksentti

YLEISTÄ

TULEVAN LUKUVUODEN 2008 - 2009 AIKATAULU

Syyslukukausi 11.8. – 20.12.
syysloma 16.-17.10.2008

Kevätlukukausi 5.1. – 30.5.
loppiainen 6.1.
urheiluloma 16.-21.2.
pääsiäisloma 10. - 13.4.
vappu 1.5.
helatorstai 21.5.

KESÄN 2008 AUKIOLOAJAT

Konservatoriorakennus on opetus- ja harjoittelukäyttöä varten kesällä 2008 avoinna seuraavasti:

26.5. - 1.6. 2008
maanantaista perjantaihin klo 8.00 – 21.00
lauantaisin klo 10.00 – 17.00

ma 2.6. klo 8.00 – 19.00

3.6. - 12.6.2008
maanantaista perjantaihin klo 8.00 – 16.30

13.6. - 19.6.2008
maanantaista perjantaihin klo 8.00 – 16.00

20.6. - 31.7.2008
konservatoriorakennus on suljettu

1.8. - 10.8. 2008
maanantaista perjantaihin klo 9.00 – 16.00

11.8. 2008 lähtien
ma – pe 8.00 – 21.00, la 10.00 – 17.00

sekä syksymmällä su klo 12.00 – 17.00
(konservatorion ja musiikin koulutusohjelman opiskelijoille)

LUKUKAUSIMAKSUT ALENEVAT

Musiikin perustason, musiikkiopistotason ja aikuisten opetuksen lukukausimaksut alenevat ensi lukuvuodelle. Uusi lukukausimaksu on 320 € (ent. 350 €). Muut maksut säilyvät entisinä.

Lukukausimaksujen alentamisen mahdollistaa Helsingin kaupungin musiikkioppilaitoksille vuodelle 2008 myöntämä lisäavustus.

MUSIIKKILEIKKIKOULUUN ILMOITTAUTUMINEN LUKUVUODELLE 2008 - 2009

Musiikkileikkikouluun ilmoittaudutaan joko 19.5. alkaen Internetissä www.konservatorio.fi > Musiikkileikkikoulu > Ilmoittautuminen tai henkilökohtaisesti muskarissa 20.5. klo klo 17.00 -18.00.

Ryhmät täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä, mikäli ryhmissä on tilaa, kun entiset oppilaat jatkavat.

Muskarin ensi lukuvuoden lukujärjestykset ovat nähtävänä www.konservatorio.fi > Musiikki harrastukseksi > Musiikkileikkikoulu

VALINTA- JA PÄÄSYKOKKEET

Musiikkialan perustutkinnon pääsykokeet pidetään 15.-21.5.2008.

Musiikin perusopetuksen pääsykokeet pidetään 22.-28.5.2008.

SOITINLAINAT

Jos olet lopettamassa opiskelua konservatoriossa tänä keväänä ja sinulla on lainassa Helsingin Konservatorion soitin, muistathan palauttaa sen toimistoon toukokuun loppuun mennessä.

Jos jatkat opiskelua ja soitinlainasopimuksesi on päättymässä, ota yhteyttä mahdollisimman pian Maria Hyväriseen puh. 5860 580, maria.hyvarinen@konservatorio.fi

MUISTUTUS:
OPINTOJEN JATKAMISILMOITUS JA
OPPI LASPAIN VAAHVI STAMINEN
LUKUVUODEKSI 2008-2009

Opintojenjatkamisilmoitus
Lomakkeen palautuspäivä oli 9.5.2008, olet-
han muistanut palauttaa lomakkeen!

Oppilaille kotiin lähetetty opintojen jatka-
misilmoitus on sekä oppilaan opintosuunni-
telma että sitova ilmoittautuminen lukuvuo-
delle 2008-2009.

UUTTA: syksyllä ei enää erikseen ilmoitaudu-
ta oppilaaksi, mutta Mupe-ryhmiin (musiikin
perusteet) ja soittotunneille ilmoitaudutaan
entiseen tapaan
to 14.8.2008 klo 16.00 - 18.00.

Aina ensin ilmoitaudutaan Mupe-ryhmiin ja
vasta sen jälkeen sovitaan soitonopettajan
kanssa oppitunnin ajankohta.

Mupe-ilmoittautuminen

Mupe-lukujärjestykset päivitetään konservato-
rion sivuille elokuun 2008 alussa
www.konservatorio.fi > Lukuvuosi > Lukujär-
jestykset, minkä jälkeen ryhmiin voi ilmoittau-
tua ennakkoon joko netissä tai sähköpostitse
konservatorio@konservatorio.fi (nimi, yhteys-
tiedot, ryhmä johon ilmoitaudutaan, ryhmän
opetuspäivä ja aika).

Ilmoittautumispäivänä to 14.8. Mupe-ryhmien
ilmoittautumislistat ovat nähtävänä conserva-
torion aulassa ilmoitustauluilla ja ryhmiin voi
vielä ilmoittautua. Myös mupe-opettajat ovat
paikalla ja opastavat tarvittaessa ryhmän va-
linnassa.

Soitonopetukseen ilmoittautuminen

Kun olet ilmoittautunut mupe-opetukseen, voit
sopia opettajasi kanssa soittotuntien ajankoh-
dista. Opettajat ovat paikalla konservatoriossa
to 14.8. klo 16.00 - 18.00. Aulan ilmoitustau-
lulla on lista opettajista ja heidän vastaanotto-
luokistaan. Huom. luokka ei ehkä ole sama
kuin se luokka, jossa opetus lukuvuoden aika-
na tapahtuu, joten tarkista luokan numero.

OPINTOJEN LOPETTAMINEN JA LUKUKAU- SIMAKSUN PERINTÄ

Jos opintojen jatkamisilmoituksesta huolimatta
päästätkin lopettaa opiskelun konservatoriossa,
muistathan ilmoittaa siitä ajoissa.

Mikäli lopettamisilmoitusta ei ole tehty
1.8.2008 mennessä peritään lukukausimak-
su syyslukukaudelta.

TÄYDENTÄVÄN OPETUKSEEN HAKEMINEN

Lukukausimaksuun sisältyvän opetuksen lisäk-
si on mahdollista hakea pääinstrumentin täy-
dentävää opetusta lisämaksua vastaan. Li-
sämaksut ovat 150 €/opetusta 15 min. viikos-
sa tai 300 €/opetusta 30 min. viikossa.

Hakulomakkeita saa konservatorion kotisivuil-
ta www.konservatorio.fi > Lomakkeet ja op-
paat sekä vahtimestarilta. Lomake palautetaan
toimistoon toukokuun loppuun mennessä.

MUUTTUVATKO YHTEYSTIETOSI?

Jos osoite- tai muut yhteystietosi muuttuvat,
ilmoitathan muutokset heti joko sähköpostilla
konservatorio@konservatorio.fi tai puh. (09)
5860 580 (vaihde). Viestiin nimi, vanha ja uusi
osoite, puhelinnumero sekä sähköpostiosoite.

TODISTUKSET JA LUKUVUODEN PÄÄTTÄJÄISJUHLA

Musiikin perustason tai musiikkiopistota-
son todistuksen saajat

Olettehan muistaneet tuoda opintokirjanne
Marjatta Kaskenmaalle toimistoon päättötodis-
tuksen kirjoittamista varten.

Päättötodistus on virallinen asiakirja, jonka
sisältö noudattaa Opetushallituksen hyväksy-
miä opetussuunnitelman perusteita.

Opinnot, joista päättötodistus annetaan, voi
katsoa *Oppilaan oppaasta*, opintokirjasta tai
www.konservatorio.fi > Lomakkeet ja oppaat
(Musiikin perustason opinnot / Musiikkiopisto-
tason opinnot).

Todistukset jaetaan juhlallisesti lukuvuoden
päättäjäsissä 29.5. klo 18.00 konserttisalissa.
Kaikki konservatoriolaiset perheineen ovat
lämpimästi tervetulleita!

Mihin tarvitaan opintokirjaa?

Musiikin opiskeluun sisältyy paljon sellaista toimintaa, jonka ainoa dokumentointiasiakirja on oppilaan opintokirja, esimerkiksi erilaiset yhteismusisointitapahtumat, soitetut ohjelmistot jne.

Opintokirjasta oppilas voi itse seurata opintojensa edistymistä, kun opettajat merkitsevät kirjaan opintoihin osallistumiset ja kurssisuoritukset. Opintokirja kannattaa siis pitää aina ajan tasalla ja myös tallella, sillä siinä on tietoja, joita tarvitaan kirjoitettaessa oppilaalle todistusta musiikin laajan oppimäärän suorittamisesta. Ja mikä hauskinda - sitä voi sitten vuosien kuluttua lueskella ja muistella musiikituntejaan!

MUSIIKKI-ILLAT

Kuluvan kevään viimeinen musiikki-ilta on ma 19.5. klo 18.00 KMS

Ohjelmat hoitaa Maria Hyvärinen.

SUOMALAI SELLA PUHALLINKVINTETTI FANTASIALLA FANTASTINEN MENESTYS LYONISSA

Suomalainen puhallinkvintetti Fantasia saavutti Ranskan Lyonissa järjestetyissä kansainvälisissä kamarimusiikkikilpailuissa historiallisen palkintosijan. Fantasia sai kilpailussa kolmannen palkinnon. Kilpailun ensimmäistä palkintoa ei tänä vuonna jaettu. Toisen palkinnon jakoi ranskalainen K-ssiopée (Lyon) ja saksalainen PentAnemos (München).

Lisäksi kokoonpano palkittiin lehdistön suosikina ja jakoi palkinnon Thierry Escaichin teoksen Trois instants fugitifs parhaasta esityksestä.

Suomalainen puhallinyhtye ei ole koskaan aiemmin noussut palkintosijoille kansainvälisessä kamarimusiikkikilpailussa.

Puhallinkvintetti Fantasian muodostavat Päivi Kukkonen (huilu), Laura Kemppainen (oboe), Okko Kivikataja (klarineti), Joonas Seppelin (käyrätorvi) ja Sari Seppelin (fagotti). Muusikoista kaikki opiskelevat tai ovat valmistuneet Sibelius-Akatemiasta.

Viides Concours International de Musique de Chambre de Lyon -kilpailu järjestettiin 9.-12. huhtikuuta Lyonissa. Kilpailun järjestäjänä toimii Lyonin kaupunki lukuisten yhteistyö-

kumppaneiden kanssa. Ensi vuonna Lyonissa on vuorossa jousikvartettien välinen mitteliö.

Lisätietoja:

Puhallinkvintetti Fantasia, Päivi Kukkonen, +358 44 577 0291

Concours International de Musique de Chambre, www.cimcl.fr.

Kuvassa Puhallinkvintetti Fantasia, oikealta Joonas Seppelin (käyrätorvi), Sari Seppelin (fagotti), Päivi Kukkonen (huilu), Laura Kemppainen (oboe) ja Okko Kivikataja (klarineti).

REHTORI TIEDOTTAA OPETTAJILLE

INFOTILAISUUS PÄÄSYKOELAUTAKUNNILLE

ke 14.5. klo 11.30 - 13.30 toimiston neuvotteluhuoneessa

Pääsykoekäytäntöä on hieman muutettu aikaisempiin vuosiin verrattuna, joten erityisesti arviointilautakuntien puheenjohtajien läsnäolo on tärkeää. Lautakuntatien kokoonpanot ilmoitetaan opettajille mahdollisimman pian.

JOHTOKUNNAN KOKOUS pidetään pe 30.5. klo 9 alkaen neuvotteluhuoneessa.

LUKUVUODEN PÄÄTTÄJÄISET pidetään to 29.5. klo 18 konserttisalissa.

Toivottavasti voitte kaikki olla mukana lukuvouden päätösjuhlassamme!

Sitten vielä muistin virkistykseksi...

että, määrävuosilisät poistuvat 1.8.2008. Määrävuosikorotus ja vuosisidonnainen lisä sulautuvat vuosisidonnaisiksi lisäksi. Vuosisidonnaiset lisät ovat 1.8.2008 alkaen seuraavat:

5 v 4 %
8 v 5 %
10 v 9 %

15 v 6 %
20 v 6 %

3 vuoden vuosisidonnainen lisä siis poistuu. Samalla kuitenkin korotetaan peruspalkkoja siten, että kenelläkään ei uudistuksen vuoksi palkka alene.

KONSERTIT SINEBRYCHOFFIN
TAIDEMUSEOSSA SUNNUNTAISIN KLO
15.00. Varaa aika nyt!

Konserttiaikaa Sinebrychoffin taidemuseosta voivat varata sekä opettajat että ammatillisen koulutuksen opiskelijat.

Koska museon estradi on pieni, toivotaan enintään trio-kokoonpanoja. Suuremmista ryhmistä neuvotellaan museon kanssa. Museossa on käytettävissä flyygeli ja nuottitelineitä.

Ennakoi tuleva lukuvuosi ja tee varauksesi jo nyt seija.askolin@konservatorio.fi tai puh. 050 3246466.

Varauslista tulee aulan ilmoitustaululle syyslukukauden alussa. Huom. Metropolian (ent. Stadia) varaukset ovat eri listassa.

Syksy 2008

su 26.10. varattu
su 16.11. varattu
su 23.11. varattu
su 14.12. vapaa

Kevät 2009

su 8.2. vapaa
su 1.3. vapaa
su 22.3. vapaa
su 19.4. vapaa
su 10.5. vapaa

YLEISTÄ OPETTAJILLE

ENSI LUKUVUODEN KONSERTIT,
OPPI LASELLAT JA MUUT TAPAHTUMAT

Olettehan muistaneet jättää "toivomuslistanne" ensi lukuvuonna järjestettävistä oppilasilloista ja muista tapahtumista konserttisalissa, kamarimusiikkisalissa ja luokassa 130 (syksy sekä kevät).

Varauksissa on otettava huomioon myös konserttien tarvitsema roudausaika. Eli jos konsertti alkaa klo 19.00, varaus alkaa klo 18.00 ja vastaavasti roudausaikaa myös konsertin

päätyttyä, sillä talosta pitää poistua viimeistään klo 21.00.

Olisi hyvä miettiä myös, paljonko harjoitusai-
kaa tarvitaan kuhunkin tapahtumaan ja mainita sekin varaustoivetta esitettäessä.

Ennakkotiedoksi seuraavaa:

saleja ei saa viikoilla 42, 49, 50, 12/09, 19-21 Metropolian kurssiperiodeista johtuen. Konservatorion kurssiperiodit ovat 7.10., 24.-28.11., 9.-13.2., 23.3.-1.4., 24.4.-8.5.

- Otsikoi tapahtuma ja mainitse myös alustavat esiintyjätiedot (esim. Sellistien joulusoitto, X.X:n oppilaat, Kevätkiekaus, lauluyhtye Ellun Kanat), sillä kaikki tapahtumat pyritään saamaan konserttikalenteriin.

- Ilmoita konsertin/tapahtuman alkamisaika ja edellä mainittu roudausaika sekä varauksen kesto.

- Lähetä varauksesi sähköpostilla tai kirjeitse (lomakkeet jaettu opettajien lokeroihin) Seija Askolinille, seija.askolin@konservatorio.fi mahdollisimman pian.

Toteutuneet varaukset ilmoitetaan sähköpostilla varaajille. Ongelmatapauksissa vaihtoehtoisista päivämääristä neuvotellaan. Toivotaan, että kaikki varaukset saadaan vahvistetuksi toukokuun aikana!

KYSELY TUNTIOPETTAJIEN TUNNEISTA
ENSI LUKUVUODELLE

Konservatorion tuntiopettajille on lähetetty sähköpostitse "Tiedustelu tuntiopettajille" -lomake, joka koskee opetusta lukuvuonna 2008-2009.

Lomake tulee palauttaa rehtorille 15.5. mennessä.

Lomakkeen voi myös noutaa toimistosta tai tulostaa konservatorion sivuilta www.konservatorio.fi > Lomakkeet ja oppaat (Tiedustelu tuntiopettajille)

VIELÄ EHDIT LUNASTAA
LIIKUNTASETELEITÄ!

Nyt kaikki liikkumaan ennen rantalomia!

Konservatorion henkilökunnalle tarkoitetut liikuntasetelit ovat myynnissä Seija Askolinilla. Seteleitä voi hyödyntää erilaisten liikuntahar-

rastusten maksamisessa. Yhden setelin hinta on 2,- €, mutta arvo 4,- €. Luettelo niistä liikuntapaikoista, joihin setelit kelpaavat, löytyy nettisivuilta www.liikuntaseteli.fi.

Mikäli et ole vielä lunastanut kevään liikuntaseteleitä, toimi nyt! Jos liikunta ei tällä hetkellä maistu, niin ennakoit tuleva tilanne ja lunasta liput syksyä varten ja syksyllä voit lunastaa lippuja lisää.

UUTTA TUTKIMUSTIETOA KAMARIMUSIIKINOPETUKSESTA

Karipekka Eskelisen ja Kristiina Jääskeläisen yhteisessä tohtorintutkimuksessa (Sibelius-Akatemia musiikkikasvatuksen osasto, kehittäjäkoulutus) tutkimuksen pääkohteena oli tehdä musiikkioppilaitoksen perustasoille soveltuva oppimateriaalia huilu-, klarinetti- ja pianotriolle sekä tutkia sen toimivuutta käytännössä. Työn nimenä on "Huilu-, klarinetti- ja pianotrio musiikkioppilaitoksen perustasoilla. Uuden oppimateriaalin kehittäminen ja sen toimivuuden testaus."

Tuloksista voidaan päätellä, että Eskelisen ja Jääskeläisen tekemä oppimateriaali kehittää oppilaan kamarimusiikillisia valmiuksia ja sen soittaminen motivoi oppilaita. Tutkimus osoittaa, että kamarimusiisointi on yhteinen elämys, jonka avulla voidaan kehittää monipuolisesti sekä musiikillisia että sosiaalisia taitoja.

Kirjaa voi tilata Ostinatosta <http://www.ostinato.fi> hintaan 25 euroa.

TIETOTEKNIIKAN OPASTUSTA OPETTAJILLE

Mikäli tunnet itsesi epävarmaksi joutuessasi työskentelemään tietokoneella, ota yhteys Seija Askoliniin. Hän antaa tarvittaessa henkilökohtaista opetusta tietokonealuokassa 150, joka sijaitsee konserttisalin "takana" metrokäytävän päässä, pääasiassa torstaisin iltoilla, mutta myös muista ajoista voidaan sopia, puh. 050 324 6466 tai sähköposti seija.askolin@konservatorio.fi.

MUSIIKKILÄÄKETIETEEN SYMPOSIUM "NUORI MUUSIKKO"

Suomen Musiikkilääketieteen Yhdistys järjestää Savonlinnassa 25.-26. heinäkuuta 2008 musiikkilääketieteen symposium, jonka teemana on 'Nuori muusikko'. Soittajan ja laulajan terveyskysymyksiin paneutuva symposium

on avoin kaikille musiikin ja terveydenhuollon ammattilaisille ja osallistujia toivotaan myös musiikkioppilaitoksista.

Ilmoittautumiset, ohjelma ja lisätietoja myös osoitteesta: www.musiikkilääketiede.fi. Viimeinen ilmoittautumispäivä on 30. toukokuuta 2008.

Osallistumista varten voi hakea konservatorion opettajien koulutusavustusta.

OPPI LASELLAT JA MUUT TAPAHTUMAT TOIMINTAKERTOMUKSEEN

Aina silloin tällöin käsiimme osuu konserttiohjelmia, joista toimistossa ei ole minkäänlaista tietoa. Kuitenkin kaikista talossa järjestettävistä konserteista ja oppilasilloista tulisi saada tiedot myös toimistoon. Miksi?

- Tiedot kirjataan oppilaitoksen toimintakertomukseen, joka arkistoidaan.
- Opettajan tekemä työ jää muutoin dokumentoimatta.
- Konserttitiedot pitää ilmoittaa Teostoon. (Konservatorio ilmoittaa tiedot kaksi kertaa vuodessa.)

AMMATILLISEN KOULUTUKSEN OPI SKELI JOILLE

KUVIEN KÄYTTÖ JULISTEISSA JA OHJELMISSA

Ei kuvia netistä ilman lupaa!

Kun teette konserteistanne julisteita ja ohjelmia ja haluatte piristää niitä kuvin, muistattehan, että internetistä ei saa ottaa kuvia ilman lupaa (ellei kyseessä ole ilmaiskuvapankki).

Internetistä otettuja kuvia ei myöskään saa muokata ikään kuin "omiksi kuviksi". Luvottomasta kuvankäytöstä maksettavaksi määrätyt korvaukset ovat olleet huomattavia.

KONSERVATORION AMMATILISESTA KOULUTUKSESTA KEVÄÄLLÄ 2008 MUUSIKOIKSI VALMISTUVAT

Lukuvuoden päättäjäiset ovat torstaina 29.5.2008 klo 18.00 konserttisalissa. Tervetuloa juhlaan ja kakkukahveille!

TULEVIA TAPAHTUMIA

ti 13.5. klo 19.00 Huulistien kevätsoitto
Sari Hyvösen oppilaat
KMS, vp

ti 13.5. klo 19.00 Kamarimusiikkikonsertti
Konservatorion oppilaiden esityksiä
KS, vp

ke 14.5. klo 14.30 Kamarimusiikkimati-
nea, Timo Saarilahden oppilaat
KMS, vp

to 15.5.2008 klo 18.00 Viulut ja violat
villeinä, Sari Aallon oppilaat
Lk 130, vp

la 17.5. klo 13.00 ja 15.00 Kitarakonsertit
Konservatorion kitaristit
KMS, vp

ma 19.5. klo 18.00 Musiikki-ilta
Konservatorion oppilaiden esityksiä
KMS, vp

to 22.5. klo 19.00 Kuorojen kevätkonsert-
ti, Audite, Galante, Ellit, All 4 Voices, Suoma-
lainen Poikakuoro
KS, 10/5 €

to 29.5. klo 18.00 Lukuvuoden päättäjai-
set, todistusten ja stipendien jako, musiikki-
esityksiä
KS, vp

Vp = Vapaa pääsy

KIRJASTO TIEDOTTAA

Kirjaston kevään ja kesän aukioloajat

Aukioloajat 30.5. saakka
ma, ke, pe klo 10-16
ti, to klo 10-18

Aukioloajat kesäkuussa 2 - 19.6.
ma-pe klo 10-15, poikkeuksena
to 5.6. suljettu
pe 13.6. klo 10-12
Kesätauon jälkeen kirjasto avataan 11.8. klo
10

Henkilökunta uutisia

Iltapäivystäjämme Anna Kanerva Tommola on
siirtynyt muihin tehtäviin.

Kirjaston uusi päivystäjä on Noora Heiskanen.

Hankintaehdotukset

Alkusyksystä tarvittavaa uutta kirjastoaineis-
toa koskevat hankintaehdotukset kannattaa
toimittaa kirjastoon jo toukokuun aikana. Eh-
dotuksia voi lähettää osoitteeseen
maarit.koskela@stadia.fi

Kirjaston yhteystiedot
puh. 09-5860 5823
kirjasto_ruoho@stadia.fi

Tietopalvelusihteeri Marjatta Halkola
puh: 09-5860 5823,
marjatta.halkola@stadia.fi
- lainaus ja neuvonta

Informaatikko Maarit Koskela
työhuone 1 krs, R149
puh: 09-5860 5821, maarit.koskela@stadia.fi
- hankintatoiveet, tietokantojen käytön opas-
tus
- ryhmäpastukset
Informaatikon työhuone 1 krs, R149

YHTEYSTIETOJA JA AUKI OLOAI KOJA

Konservatorion yhteystiedot

Osoite: Ruoholahdentori 6 (Selkämerenkatu 3)
00180 Helsinki
Puhelinvaihte (09) 5860 580
Faksi (09) 5860 5868
Kotisivut: www.konservatorio.fi
sähköposti: etunimi.sukunimi@konservatorio.fi

Vahtimestari (09) 5860 5822, 050 324 3586
Vahtimestarin sähköposti
konsis.vahtimestarit@konservatorio.fi
Kahvila-ravintola Fazer Amica, p. (09) 5860
5858
Ravintolapäällikkö Jaana Itkonen,
konservatorio@amica.fi

Konservatorion aukioloajat

Konservatoriorakennus on avoinna arkisin klo
8.00 – 21.00 ja lauantaisin 10.00 – 17.00 (si-
sään pääsy arkisin klo 20.30, lauantaisin
16.30). Kerrosten sähkölukot lukittuvat 15
minuuttia ennen sulkemisaikaa.

Konservatorion kesäaukioloajat (k-2008)
ks. tämän lehden sivulta 3

Toimiston aukioloaika
ma - pe klo 9.00 - 12.00 ja 13.30 - 16.00

Toimiston kesäaukioloajat
Tarkista aukioloajat konservatorion sivuilta
www.konservatorio.fi > Yhteystiedot

Toimisto ja hallinto löytyvät konservatoriorakennuksen kanavasiivestä 2. kerroksesta.

Henkilökunta on tavattavissa toimiston aukioloaikoina ma-pe 9 - 12, 13.30-16. Poikkeuksista ilmoitetaan ennakolta.

Rehtori Rea Warmen vastaanottoajat ovat maanantaisin klo 14.00 –15.30 ja keskiviikkoisin klo 14.00 – 15.30

NUOTTIEN LUKEMISESTA MUSIIKIN YMMÄRTÄMISEEN

Nuotinlukutaidon perustana on kyky muuntaa abstrakti symbolikoodi säveltäjän tarkoittamaksi musiikilliseksi viestiksi. Tämä edellyttää tietysti hyvin suuren määrän tietoa musiikista ja kykyä sen soveltamiseen. Perustana on siis kykymme tunnistaa yksittäiset nuotit ja niiden yhdistelmät, intervallit ja soinnut. Tämän lisäksi meidän on hahmotettava myös lineaarisia tapahtumia ja niiden jaksottaisuuksia, olipa kyseessä tyylihistoriallisesti vaikka barokin kuviomaailma kuvioineen ja kuvioyhdistelmineen tai klassismin ja romantiikan säkeet ja niiden erilaiset yhdistelmät. Sitä kautta pääsemme sisälle nuottikuvan merkityksiin.

Nuottikuva on erilaisten symbolien kompleksinen rakennelma. Lukijan on kyettävä tunnistamaan yksittäiset nuotit erilaisine yhdistelmineen ja sitä kautta pyrittävä pääsemään kiinni nuottien merkityksiin, säveliin, niiden intonaatioihin eri käyttöyhteyksissä. Sävelen intonaatiohan saattaa poiketa hyvinkin paljon asteikkopaikasta, jos sama nuotti esiintyy esimerkiksi hajasävelenä tai eri funktiossa kuin se, mistä se on asteikkoon saatu. Muusikon on siis kyettävä nuotteja, siis säveliä, eri tavoin yhdistelemällä pääsemään musiikillisten yksiköiden, harmonioiden, kuvioyhdistelmien, säkeiden, säeryhmien tai muotoyksiköiden merkityksiin. Nuottikuvan lukeminen muistuttaa siten hyvin paljon kirjainten ja niiden yhdistelmien, morfeemien, sanavartaloiden, tavujen ja sanojen sekä lausekokonaisuuksien lukemista ja ymmärtämistä. Kirjoitetusta tekstistä puuttuvat vielä äänenpainot ja ilmaisun muut vivahteet, jotka mieleemme niihin mahdollisesti lisää. Nuottikuvaan näitä prosodisia piirteitä voidaan lisätä sanallisina viesteinä ja itse

nuottikuvaan liittyvinä symboleina. Kyse on siis keskeisesti musiikin jäsentämisestä asiaa käsittelevän ”mielen sisäisen kieliopin” varassa. Kun integroimme musiikillisten säkeitten merkitykset suuremmiksi merkityskokonaisuuksiksi, voimme sanoa säveltäjän viestin tulleen vastaanotetuksi. Nuottikuvan monitasoisuuden ymmärtäminen on nuottisymbolien lukemisesta ja nuottikuvan jäsentämisestä kiinnostunutta ymmärtämistä.

Silmän liikkeet lukemisen yhteydessä

Nuottikuvan lukijoina liu’umme tekstuurissa tasaisesti vasemmalta oikealle. Kyseessä ei välttämättä ole silmien tasainen liike, vaan liike, joka koostuu nopeista silmänliikkeistä eli *sakkadeista* ja katseen pysähdyksistä eli *fiksaatioista*. Sakkadien avulla siirrytään tekstuurissa uuteen paikkaan, jota ei vielä ole luettu. Fiksaatioiden aikana tapahtuu informaation sisäistäminen. Silmänliikkeiden aikana aivomme ei ota vastaan uusia näköärsykyitä, mikä samalla ehkäisee ehjän havainnon rikkoutumisen.

Sakkadiset liikkeet ovat erittäin nopeita, se on nopeimpia motorisia liikkeitä, mihin ihminen kykenee. Fiksaatioiden kesto vaihtelee huomattavasti enemmän.

Näkökenttä

Tarkan näön kapeaa aluetta kutsutaan *foveaksi*. Havaintokyky ulottuu fovean ulkopuolellekin, tätä kenttää kutsutaan *parafoveaksi*. Fovean rajallisuuden vuoksi tottumattoman on nuotinluvussa tehtävä fiksaatio lähes jokaiseen nuottiin. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että nuotinlukeminen olisi hidasta. Muusikko kykenee huomattavasti nopeampaan nuotinlukuvauhtiin kuin nuottien ääneenlaulamiseen tai soittamiseen. Silmien avulla pystymme ottamaan vastaan nopeammassa tahdissa informaatiota kuin mitä ymmärtämistoimintomme pystyvät sitä käsittelemään. Ymmärtämistoiminnon kehittäminen vaatii runsaasti tiedon hankintaa, koska mieleemme hahmottaa asioita niiden mallien mukaan, joita sinne on syöpynt.

Nuottikuva symbolijonona

Nuottikuvan ongelmana kirjainkuvaan verrattuna on vielä se, että nuottikuvassa sanojen välejä vastaavia rajakohtia ei nuottikuvaan normaalisti merkitä, vaan ”sanarajat” on nuottikuvasta hahmotettava joko kuvio- tai säerajoina. Tahtiviivathan eivät ole rajakohdan merkkejä. Myöskään normaalit palkkien katkopaikat eivät välttämättä vastaa ”sanarajoja”. Taukoa tosin käytetään joskus rajakohdan

merkinä, mutta käytäntö vaihtelee tyylistä ja säveltäjästä riippuen. Johdonmukaisimpia säveltäjiä tässä suhteessa on Mozart, jonka musiikissa tauko, olipa se melodiaäänessä tai säestyksessä, on yleensä jonkinlainen konstituenttirajan ilmaisu. Melodiassa tauko esiintyy yleensä vain säe- tai säeryhmäparin rajakohdan merkinä. Ihmismielen toimintaa voidaan havainnoida silmänliikkeiden rekisteröinnillä. Tätä kautta päästään tutkimaan havainto- ja tunnistusprosesseja samoin kuin tarkkaavaisuuden ja työmuistin toimintaa. Silmistä peilautuu uskomattoman paljon sielun toimintoja, jos asian osaa oikein nähdä.

Nuottien lukeminen

Luemme päivittäin useita tuhansia sanoja vaikeuksista. Harvoin ajattelemme, mihin musiikon tehokas nuottien lukeminen oikein perustuu. Lukija kykenee lukemaan 4-5 sanaa sekunnissa. Tällainen lukunopeus edellyttää, että lukija pystyy tehokkaasti ohjaamaan silmänliikkeitään sanasta toiseen. Nuotinlukija pystyy myös tehokkaasti ohjaamaan silmänliikkeitään nuotista toiseen, jotta ne tunnistetaan ja jotta niiden merkitys aukeaa mahdollisimman nopeasti. Tämä edellyttää tietysti perusteellista tietoa siitä, mitä kaikkea nuottikuvan symboliikan taakse saattaa kätkeytyä. Hyvin koulutettu silmä näkee tietysti muutakin kuin vain painomustepisaroihin valkoisella paperilla.

Katseen kohdistuspiste nuottikuvassa

Mihin katse kannattaa sitten kohdistaa, jotta nuottikuvan tunnistaminen olisi mahdollisimman tehokasta. Kuinka paljon sillä on ylipääntään merkitystä, mihin kohtaan nuottikuvassa muusikko ensin katseensa kohdistaa? Onko tällaista optimaalista kohtaa nuottikirjoituksessa olemassa ja ohjautuuko katse spontaanisti tuohon kohtaan? Oletettavasti tällainen paikka on olemassa, mutta sen määrittäminen on varsin mutkikasta, koska kyse voi olla solistisesta stemmasta, kamarimusiikkiteoksesta tai orkesteripartituurista. Ja ymmärrettävästi kaikissa näissä tapauksissa tarvitaan hieman erilaista katsomistapaa olennaisuuksien havaitsemiseen, vaikka musiikin keskeiset elementit olisivatkin samat. Aivot tarvitsevat myös koulutusta keskeisten arvojen mieltämiseen. Muutoin olennaiset seikat saattavat muuttua vähemmän tärkeiksi, jopa turhanpäiväisiksi. Mika Waltari kutsui nuottikuvaa satii-risesti "kärkäsenpaskoiksi paperilla". Toivottavasti me tiedämme, mitä olemme tekemässä!

Musiikin nuottikuvan ymmärtämiseksi on tiedettävä, mihin kohtaan nuottikuvassa katse kannattaa kohdistaa, ja tämä edellyttää juuri

barokin kuvio-opin ja myöhemmissä tyyliissä säerakenteiden ymmärtämistä. Osaako muusikko katsoa nuottikuvassa oikeaan kohtaan? Sanoissa tällainen paikka määritellään sanan keskikohdasta hieman vasemmalle. Samoin nuottikuvassa nuottien tunnistus on nopeinta, kun ensimmäinen fiksaatio osuu jokseenkin ryhmän keskelle. Nuotit jakautuvat tasaisesti katseen kohdistuspisteen eri puolille. Tämä ilmiö on havaittavissa sekä aikuisilla että lapsilla. Opettajan on siis syytä seurata, kuinka oppilas katsetaan kohdistaa nuottikuvaan. Tasa- ja kolmijakoiset tahtilajit saatetaan merkitä erilaisin palkituksin. Neljän tai kuuden palkitetun sävelen tärkein kohta on ryhmässä keskustasta hieman vasemmalle, näin esimerkiksi barokkityylissä voidaan havaita mahdollinen kuvioraja tai sen puuttuminen, mikä edellyttää tietysti kuvio-opin ja sen erilaisten tulkintojen tuntemista. Tällainen auttaa soittajaa virhetulkintojen välttämiseen ja helpottaa oikeiden vaihtoehtojen tekemiseen esittämisessä. Samoin barokkia myöhemmissä tyyliissä säerajojen havaitseminen yhteen palkitetuissa nuoteissa osuu samaan kohtaan säkeen lopun ja mahdollisen kohotahdin erottamisessa, nuottikuvaanhan ei yleensä merkitä konstituenttirajoja palkkeja katkomalla.

Mikäli muusikko kohdistaa ensimmäisen fiksaation optimaaliseen kohtaan, uuden fiksaation tekemisen tarve pienenee huomattavasti. Suuntaamalla katse nuotinlukemisen kannalta optimaaliseen kohtaan, pystytään nuottiryhmä tunnistamaan yhdellä fiksaatiolla.

Monenlaista luettavaa

Kuvioryhmien ja säkeiden pituus vaikuttaa myös lukuvauhtiin. Lyhyimmillään kuviopari saattaa sisältää 1 - 3 nuottia, lyhyessä säkeessä saattaa kahteen iskualaan kuulua saman verran säveliä. Pisimmillään kuvioryhmät saattavat olla heksametriä, jolloin säveliä siinä saattaa olla jopa 24. Samoin pitkään säkeeseen saattaa kuulua yllättävän suuri määrä yksittäisiä nuotteja, vaikka säe ei olisikaan heksametriä pidempi. Tämän saattaa aiheuttaa esimerkiksi koristesävelten runsas käyttö. Koristesävelet siis eivät ole heleitä, vaan säveliä, joilla iskuala jaetaan tilapäisesti pienempiin osiin. Musiikki ei kuitenkaan suosi kovin pitkiä kuvioryhmiä tai säkeitä, koska sen abstrakti luonne auditiivisen informaation varassa muodostuisi kuulijalle liian vaikeaksi. Näin di- ja trimetrinen hahmo on yleinen, samoin tetrametrinen, mutta penta- ja heksametrinen rakenne esiintyy vain poikkeustapauksessa. Näin myös pidemmän kuvioryhmän tai säkeen kokonaisluku-aika lyhenee selvästi, jos siihen kohdistuneet fiksaatiot osuvat optimaalisiin kohdistuspisteisiin. Tällöin on hyvä oppia tun-

nistamaan myös toistot, toistot eri äänissä eli moninkertaiset kontrapunktit, sekvenssit ja variaatiot, koska tällainen myös nopeuttaa lukemisprosessia, fiksaatioiden kokonaismäärä vähenee.

Lineaaraisella akselilla kuvioryhmille ja säkeille voidaan määritellä erilaisia fiksaatioiden optimaalisia paikkoja. Kuvio-opillisesti tärkeitä kohteita ovat päätössävelen ja johdantokuvion rajakohdan havaitseminen sekä ydinkuvion mieltäminen. Säerakenteissa vastaavasti koho-osan, motiivin ja lopetuskohdan konstituotuminen yhdeksi musiikilliseksi kokonaisuudeksi on esittämisen kannalta tärkeää. Lisäksi erilaiset muutokset, hajasävelten lisääntyminen tai poistuminen, korvautumiset eli substituutiot vaativat lisää katseen fiksaatioita. Näin fiksaatiolle tarvitaan vähintään kolme paikkaa, mutta paikkojen lukumäärä saattaa kasvaa huomattavastakin, mikäli ennalta hankittua tietoa eli oppimista ei ole kylliksi. Musiikillisesti lahjakkaat sopeuttavat silmänliikkeensä turvatakseen optimaalisen kohdistuspisteen tuoman prosessointiedun. Kuvioryhmän tai säkeen pituuden hahmottaminen on syytä tehdä ennen kuin katsetta kohdistetaan yksittäisiin kuvioihin tai säkeenosiin, muutenhan ensimmäisen fiksaation kohdistaminen optimaaliseen paikkaan ei olisi edes mahdollista.

Nuottikuvan hahmo tarkan näkemisen ulkopuolella

Mitä informaatiota sitten nuotteja lukeva voi hahmottaa siitä nuottikuvan osasta, johon hän ei ole vielä kohdistanut katsetaan? Sellaista informaation työstämistä, joka tapahtuu tarkan näön eli fovean (N) ulkopuolella, kutsutaan parafoveaaliseksi prosessoinniksi. Minkälaista informaatiota nuottikuvasta voi saada yhteenpalkitetusta nuottiryhmästä, joka on katseen kohdistuspisteen oikealla puolella (N+1)? Nuottikuvasta on voi hahmottaa kohdistuspisteen oikealta puolelta olevasta sävelryhmästä ainakin sen pituus. Tämä ei nuottikirjoituksessa sinänsä ole yleensä ongelma, koska nuottikuva perinteisesti palkitetaan tietyn pituisina ryhminä. Pituuden lisäksi on voitava hahmottaa yhteenpalkitetusta nuottikuvioista myös identiteetti (esim. päätössävel ja johdantokuvio tai pelkkä iskualkuinen ydinkuvio) ja merkitys (esim. muuntunut ydinkuvio ja substituutio, säkeen päätössävel ja kohotahti tai motiivi). Katseen oikealla puolella sijaitsevasta nuottien ryhmästä voidaan pituuden lisäksi hahmottaa myös muutama (3) nuotti. On havaittu, että N+1 nuottikuvion alkupuolen pysyessä ennallaan ja loppuosan muuttuessa tai alkupuolen muuttuessa ja jälkiosan pysyessä ennallaan, on mahdollista

selvittää minkälaista tietoa nuottikuvasta prosessoitiin, kun katse kohdistui vielä edeltävään kuvioon. Hahmottamisen piiriin kuuluu siis kuvion pituuden lisäksi muutakin informaatiota parafovealta. Tämä informaatio on luonteeltaan ortografista, se liittyy nuottien visuaalisten piirteiden hahmottamiseen. Seuraavan ryhmän merkitystä ei sen sijaan hahmoteta. Muusikon tarkkaavaisuus siirtyy seriaalisesti kuvioista toiseen. Silmänliikkeeseen liittyy pieni latenssi, tarkkaavaisuus käväisee jo seuraavassa nuottiryhmässä, vaikka katse on paikallaan edellisessä. Tämä parafoveaalinen prosessointi auttaa nuottikuvion lukemista, kun katse hetken kuluttua siirtyy siihen. Tarkkaavaisuus ei siis kohdistu vain yhteen kuvioon kerrallaan, jälkimmäisen kuvion piirteet vaikuttavat kohteena olevan kuvion fiksaatioaikaan. Näyttää siltä, että jo kolme ensimmäistä nuottia (*trigrammi*) kuviossa antaa ortografista informaatiota parafovealta. Musiikilliset tapahtumat (esim. exclamaatio, exclamaatio ja päätössävel tai kohotahti ja lopetus) voivat suppeina olla 1 - 2 nuotista koostuvia, pituudelle ei varsinaista ylärajaa voi asettaa. Tyyppillistä kuitenkin on, että pitkät nuottiyhdistelmät tyylistä riippumatta koostuvat useammasta kuin yhdestä merkitysyksiköstä, *morfeemista*.

Lukemisen jäsentävä mahdollisuus

Kuviot ja säkeen osat konstituotuvat, muodostuvat, tällaisista morfeemiyhdistelmistä ja niitä voidaan kutsua *konstituenteiksi*, muodostimiksi. Konstituenteiksi voidaan edelleen kutsua laajempiakin konstituenttiyhdistelmiä, jotka muodostavat muotoyksiköitä. Kuvioparit, esimerkiksi johdantokuvio ja päätössävel, tunnistetaan yleensä yhtenä kokonaisuutena, mutta tunnistus voi tapahtua jäsentämällä kokonaisuus ensin osiinsa ja aloittamalla tunnistus ensimmäisestä konstituentista. Koulutautumisen myötä molemmat edellä kuvatut tunnistusreitit voivat toimia samanaikaisesti. Fovean rajallisuuteen liittyvät tekijät aiheuttavat yksinkertaisissa kuvioryhdistelmissä sen, että ensimmäinen konstituentti ei nouse merkittävään asemaan, vaan kuvioparit musiikissa pitävät pikemminkin yllä yleistä liike-energiaa kuin antaisivat sisällöllisesti vakavasti puhuttelevaa narraatiota. Kuviotfrekvenssi on yksi tunnistusnopeuteen keskeisimmin vaikuttavista tekijöistä niin esittäjällä kuin kuulijallakin. Usein toistuviin kuvioihin kohdistuu lyhyempiä fiksaatioita kuin harvoin esiintyviin kuvioihin. Tämä saattaisi olla peruste motiivin määrittämiselle. Mikäli kuvioryhdistelmässä tai säkeessä harvoin esiintyvä konstituentti (ydinkuvio tai motiivi) vaatii pidemmän fiksaation kuin usein esiintyvä tavanomainen konstituentti, voidaan

päätellä, että edellinen konstituentti on merkittävässä asemassa tuossa nuoteista koostuvassa kokonaisuudessa. Jo barokin aikana osattiin erottaa toisistaan merkitykseltään erilaiset kuviot, johdanto-, ydin- ja päätöskuviot. Ne kuvioyhdistelmät, jotka sisälsivät ydinkuvion, saivat teoksen kannalta temaattisesti merkittävän tehtävän. Pitkä konstituenttifrekvenssi pidentää silmän tärkeää ensimmäistä fiksaatiota ja vaikuttaa samoin kokonaisfiksaatiokeston. Tunnistus tapahtuu pitkissä kuvioyhdistelmissä ja moni-iskuisissa säkeissä osien kautta, mitä ei tapahdu välttämättä lyhyissä yhdistelmissä. Fovea kattaa hyvinkin vielä kuvioparin tai kaksi-iskuisen säkeen, mutta ei tätä laajempia konstituenttiyhdistelmiä. Tällöin tunnistusprosessi käynnistyy tärkeimmäksi koetun konstituentin kautta. Lyhyen kuvioyhdistelmän tunnistus voi siis tapahtua yhdellä fiksaatiolla kuvio-opillisen tiedon pohjalta, mutta pitkissä kuvioyhdistelmissä kokonaiskuvion konstituoituminen tapahtuu vasta myöhemmin. Pitkien säerakenteiden ja kuvioyhdistelmien tunnistusprosessi lähtee fovean rajallisuuden vuoksi käyntiin sen osien tunnistuksesta, kun taas lyhyet yhdistelmät, kuvioparit ja lyhyet kaksi-iskuiset säkeet, tunnistetaan kokonaisina syystä, että kaikki nuotit mahtuvat tarkan näön alueelle. Visuaaliset tekijät siis modifioivat morfologian roolia konstituentin hahmottamisessa. Tunnistusprosessi käynnistyy sen informaation pohjalta, joka on tarkan näön alueella käytettävissä. Mikäli nuotiyhdistelmässä on enintään 6-7 nuottia, koko yhdistelmän tunnistus voi käynnistyä välittömästi, mutta mikäli yhdistelmä on pidempi, yleensä 8 tai sitä enemmän nuotteja sisältävä, tunnistusprosessi käynnistyy yhdistelmän alkuosassa olevan merkitysyksikön (trigrammi) tunnistamisella. Kyseessä on prosessoinnin tehokkuuden optimointi.

Miksi nuottien lukeminen parhaimmillaan sujuu tehokkaasti ja helposti? Huomattiin, että nuottien lukija kohdistaa katseensa lähelle kuvion keskiosaa, josta nuottien muodostaman hahmon (kuvion) tunnistus tapahtuu helpoiten. Huomattiin myös, että lukija esiprosessoi nuottikuvioita oppimansa perusteella kuvion alkusävelten muodostamien hahmojen perusteella ennen kuin edes ohjaa katsettaan tulevaan kuvioon. Esiprosessointi nopeuttaa nuotinlukua, mutta edellyttää ennaltaopittua tietoa kuvioiden tyyppikategorioiden tuntemuksesta. Lopuksi huomattiin, että lukija pyrkii analysoimaan konstituenttia siinä laajuudessa kuin se on fovean (tarkan näön) alueella mahdollista. Mikäli koko kuvioyhdistelmää tai säettä ei ole mahdollista tunnistaa yhdellä kertaa, käynnistyy välittömästi yhdistelmän en-

simmäisen merkitystä kantavan osan (morfeemi) tunnistus.

Nuottikuvan prosessointi

Miten ihminen lukee ja ymmärtää nuottikuvaa? Kyse ei ole vain yksittäisistä nuoteista ja kuvioista. Nuottikuva on hyvin moniulotteinen symbolijärjestelmä, jossa samakin merkki eri yhteyksissä voidaan ymmärtää monin tavoin. Konteksti jopa määrää symbolin merkityksen; kontekstista syntyy se sävel, jonka symboli merkitsee. Nuottikuvan prosessoinnin tutkimiseen sopivat indikaattorit voidaan jakaa kahteen ryhmään: Fiksaatioihin, jotka tehdään nuottikuvaan ensimmäisen lukemisen aikana ja niihin fiksaatioihin, jotka nuottikuvaan luodaan sen jälkeen, kun se on jo kertaalleen luettu. Ensimmäisen lukemisen aikana tehdyt silmänliikkeet voidaan edelleen jakaa kahteen kategoriaan: Eteenpäin suuntautuviin fiksaatioihin, jotka ovat uusia, aiemmin lukemattomia kohtia ja uudelleenlukemisiin, jotka tehdään nuottitekstin osan sisällä, ennen kuin on edetty nuottikuvassa muualle. Toisen lukemisen aikana tehdyt silmänliikkeet yleensä vähenevät, ja aikaa kuluu vähemmän. Lisäksi voidaan havaita, mistä kohtaa nuottikuvaa esittäjä palaa takaisin lukemaan jotakin tiettyä nuottikuvan osaa. Tämä on varmaan tuttua opettajalle, joka seuraa oppilaansa tekemisiä.

Näkökulman vaikutus nuottikuvan prosessointiin

Lukijan omaksuma tai oppima näkökulma vaikuttaa siihen, miten nuottikuvaa prosessoidaan ja nuottikuvanlukijoiden yksilölliset erot ilmenevät lukustrategioissa. Esittäjällä on mielessään selvä syy tai tavoite, joka ohjaa tiedon arviointia ja tiedon etsimistä nuottikuvasta.

Lukemiselle asetettua tavoitetta voidaan kutsua lukemisenäkökulmaksi. Miten lukemisenäkökulma vaikuttaa nuottikuvan muistamiseen ja sen prosessointiin? Mitkä tekijät säätelevät lukemisenäkökulman valintaa? Sääteleviä tekijöitä ovat yksilölliset erot lukijoiden työmuistin kapasiteetissa ja nuottikuvan antaman yleiskuvan tutuus. Sellaista tietoa, mikä on lähellä lukemisenäkökulmaa, muistetaan huomattavasti paremmin kuin tietoa, mikä ei ole samansuuntainen. Vähäpätöisiä asioita ei pystytä muistamaan enää jälkikäteen. Tarkkaavaisuus suuntautuu lukemisenäkökulman kannalta oleelliseen tietoon. Muistirepresentaatio rakentuu myös näkökulman ympärille. Epäoleellisen tiedon muistaminen ei jälkeinpäin ole enää mahdollista. Tarkkaavaisuuden valikoiva suuntautuminen johtaa relevantin tiedon parempaan muistamiseen.

Nuotintekijöiden välillä on suuria yksilöllisiä eroja. Mikäli työmuistin kapasiteetti on suuri, suuntautuu tarkkaavaisuus relevantteihin seikkoihin jo nuottikuvan ensimmäisellä lukemisella. Työmuistilla on suuri merkitys tekstuurin ymmärtämiselle. Työmuisti on se tila, jossa tekstuurin ymmärtämiseen liittyvät osaprosessit tapahtuvat ja missä näiden prosessien väliaikaiset tuotokset pysyvät aktiivisina nuottien lukemisen aikana. Työmuistin suuri kapasiteetti mahdollistaa kaiken nuottikuvassa olevan informaation prosessoinnin tai on valikoiva, matala kapasiteetti taas hyödyntää tehokkaasti valikoivaa lukemisstrategiaa, jolloin lukemisenäkökulma ohjaa tarkkaavaisuutta, tai ohjaa lukijan palaamaan jo kertaalleen lukemaansa uudelleen. Yksilölliset erot työmuistin kapasiteetissa ovat kykyä ohjata tarkkaavaisuutta oleelliseen tietoon tekstuuriin. Käytävissä olevan työmuistin kapasiteetti riippuu yksinkertaisesti kuitenkin nuotintekijän tietomäärästä. Työmuistin kapasiteetti siis laajenee säilömuistissa olevasta tiedosta. Representaation luominen ei vie aikaa, jos lukija pystyy hyödyntämään jo olemassa olevia tietorakenteita. Jos tekstuuri, nuottikuva, käsittelee tuntemattomia aiheita, lukemisenäkökulman kannalta oleellisen tiedon muistamiseen vaaditaan myös oleellisen tiedon pidempää prosessointia. Representaation luominen vie vain vähän aikaa tuttua tekstuuria luettaessa.

Korkeamman työmuistikapasiteetin omaavat muusikot eivät tarvitse ylimääräistä aikaa lu-

kemisenäkökulman kannalta oleellisen tekstiinformaation prosessoimiseen. Matalamman kapasiteetin omaavat palailivat myöhemmin lukemaan uudelleen. Lukemisenäkökulma ohjaa muusikon tarkkaavaisuutta valikoivasti näkökulman kannalta oleelliseen tietoon. Jos nuottikuvatekstuuri on muusikon kannalta tuntematon, korkea työmuistikapasiteetti ohjaa tarkkaavaisuutta tehokkaammin näkökulman kannalta oleelliseen tietoon kuin matala työmuistikapasiteetti.

Lukemistavan yksilöllisyys

Lukemistavoissa on runsaasti eroja tottuneilakin aikuislukijoilla. Kuvioiden hahmottamisessa erot saattavat olla huomattavasti vähäisempiä saadusta koulutuksesta johtuen. Nuottikuvioiden hahmot saattavat normittua tavalla, joka ei vastaa musiikillista jäsentymistä. Nuottikuva saattaa vastata visuaalisesti eri aikakausina esiintyviä hahmoja, mutta niiden sisällössä tai käyttöyhteydessä voi olla merkittäviä musiikillisia eroja. Nuotintekijät voidaan jakaa eri tyyppisiin muuttujien avulla. Tyypityksessä voidaan käyttää luokitusta, jossa mahdollisimman samankaltaiset nuotintekijät muodostavat luokan, joka eroaa mahdollisimman paljon muista muodostetuista luokista. Tällainen klusterianalyysi antaa karkeasti neljä erilaista pääluokkaa: 1. nopeat lineaariset lukijat, 2. hitaat lineaariset lukijat, 3. epäselektiiviset kertaajat ja 4. rakenteen prosessoijat.

1. Nopeat lineaariset lukijat eivät palaa lainkaan takaisin. Heidän lukunopeutensa on suuri.
2. Hitaat lineaariset lukijat eivät myöskään palaa aiemmin luettuun, mutta ennen siirtymistä eteenpäin he lukevat konstituentin osittain tai kokonaan uudelleen. Tämä hidastaa lukunopeutta.
3. Epäselektiiviset kertaajat palaavat usein jo luettuun, mutta lukeminen ei kohdistu tekstuuriin sisällöllisesti keskeisiin kohtiin.
4. Rakenteen prosessoijat palaavat lukemaan uudelleen muodon kannalta keskeisiä kohteita ja jäsenyyksen kannalta jakson alkuvaihetta. Uusissa teemarakenteissa juuri teema-aines on olennaista, ei myöhemmin ilmestyvä reema, joka kuuluu narraation etenemiseen. Voidaan siis päätellä, että tekstuuriin strateginen uudelleenlukeminen edesauttaa kattavan muistiedustuksen muodostumista. Valikoimaton toisto on tyypillistä hitaalle lineaariselle lukijalle, eikä se tuota edullista lopputulosta. Rungas uudelleenlukeminen ja toistaminen viittaavat huonoon työmuistikapasiteettiin. Hyvä työmuistikapasiteetti liittyy kykyyn ohjata kontrolloidusti tarkkaavaisuutta tehtävän kannalta oleelliseen tietoon pois epäoleellisesta. Tämähän koskee myös esittämiseen tähtäävää harjoitteluprosessia. Siitä, miten ja mihin nuottikuvassa katsomme, on mahdollista tehdä päätelmiä monenlaisista mielen havainto-, tarkkaavaisuus- ja työmuistitoiminnoista.